

FIȘE TEHNICE

TEXTUL EPIC

DEFINIȚIE: este textul literar bazat pe narațiune în care autorul își exprimă gândurile, atitudinile și sentimentele în mod indirect, prin intermediul acțiunii relatate de către narator și al personajelor.

TRĂSĂTURI:

- ✓ Instanțele comunicării narative sunt naratorul și personajele care participă la realizarea acțiunii;
- ✓ Structura textului epic este predominant narativă, prezentând o succesiune de întâmplări ce creează un fir narativ, caracterizat prin unitate compozițională și bazat pe relația cauză-efect;
- ✓ Secvențele narative, identificate în textul epic, sunt legate prin anumite procedee: înlănțuirea, alternanța, inserția, privirea retrospectivă;
- ✓ Acțiunea textului epic este organizată pe momentele narațiunii sau etapele acțiunii;
- ✓ Timpul și spațiul acțiunii pot fi reale sau imaginare. Indicii de timp stabilesc succesiunea și durata întâmplărilor. Indicii de spațiu fixează locul unde se desfășoară acțiunea;
- ✓ Conflictele ce declanșează faptele, evenimentele sunt exterioare și interioare. Conflictul presupune tensiune, frământare între concepțiile, trăirile, atitudinea aceluiași personaj (conflict interior) sau o ciocnire, o polemică între două sau mai multe personaje (conflict exterior);
- ✓ Tiparele textuale specifice sunt: tiparul narativ, dialogat, descriptiv.

TEXTUL LIRIC

DEFINIȚIE: textul literar în care sunt exprimate stări, emoții, sentimente, gânduri, idei, aspirații, fiind caracterizat de subiectivitate.

TRĂSĂTURI/PARTICULARITĂȚI:

✓ VOCEA POETICĂ:

- a) ipostaza vocii poetice: contemplator/ admirator/ îndrăgostit/ mărturisor/ confesor/ ființă meditativă/ revoltat/ căutător al unui ideal/ gânditor etc.
- b) sentimentele exprimate de vocea poetică: de dragoste, admirație, bucurie, entuziasm, fericire, nostalgie, regret, melancolie, mulțumire, etc.

✓ NOTA DE SUBIECTIVITATE dezvăluie viziunea unică despre lume, fiind vizibilă prin:

- formele verbale și pronominale la pers. I/a II-a
- verbe la imperativ
- substantive în vocativ
- semne de punctuație specifice (?, !, ..., -)

✓ NOTA DE LIRISM redată prin imaginile artistice variate: auditive, olfactive, vizuale, dinamice

✓ LIMBAJUL SUGESTIV ȘI EXPRESIV creat pe baza figurilor de stil

✓ MUZICALITATEA LIMBAJULUI asigurată prin elementele de prozodie (rimă, ritm, măsura versurilor).

TEXTUL DRAMATIC

DEFINIȚIE: textul dramatic este acea operă literară destinată reprezentării scenice. De aceea, opera dramatică impune anumite limite privind amploarea în timp și spațiu a acțiunii.

TRĂSĂTURI:

- ✓ Ideile și sentimentele autorului sunt transmise indirect, prin intermediul acțiunii și al personajelor. *Intervenția directă* a autorului se realizează prin *didascalii sau indicații scenice*;
- ✓ Textul dramatic se realizează în plan textual prin:
 - *dialog*;

➤ *monolog dramatic.*

- ✓ Textul dramatic este organizat în: acte, scene, tablouri, replici;
- ✓ Acțiunea se dezvoltă în jurul *conflictului dramatic* ce surprinde moravurile unor tipuri umane sau reflectă situații neașteptate;
- ✓ *Dialogul* este tiparul textual principal, textul dramatic fiind alcătuit din replicile personajelor. Poate fi prezent și monologul.
 - Prezența mărcilor *adresării directe* (interjecții, vocative, verbe la imperativ);
 - Amploarea acțiunii în *timp* și *spațiu* este *limitată*.

TEXTUL DESCRIPTIV

DEFINIȚIE: textul literar, în proză sau în versuri, de tip tablou sau de tip portret, în care sunt zugrăvite trăsăturile generale, particulare, specifice ale unui peisaj, fenomen, personaj.

TRĂSĂTURI:

- ✓ reprezintă o percepție particulară asupra tabloului/ personajului, fără pretenție de adevăr;
- ✓ punctarea contextului spațio-temporal;
- ✓ prezentarea fenomenului dintr-o anumită perspectivă descriptivă: plan apropiat/depărtat; pe o axă verticală: sus/jos; panoramă/detaliu, etc.;
- ✓ creează imagini artistice variate;
- ✓ tiparul textual dominant: descrierea;
- ✓ sunt transmise emoții, impresii, trăiri printr-un limbaj plastic/expresiv (figurile de stil);
- ✓ îndeplinește variate funcții: funcție decorativă, explicativă, poetică, simbolică;
- ✓ utilizarea grupului nominal (substantiv însoțit de adjectiv) în mod frecvent, cu scopul de a caracteriza obiectul;
- ✓ absența verbului, iar atunci când este folosit are sens figurat/conotativ; verbul se află la timpul prezent și imperfect pentru a simboliza continuitatea;
- ✓ nota de subiectivitate, originalitate-impresie generală degajată de obiect.

TEXTUL EXPLICATIV

DEFINIȚIE: textul explicativ oferă informații care au rolul de a clarifica, de a răspunde la o anumită întrebare, formulată în mod clar sau nu.

Exemple de texte explicative: enciclopedii, texte din manuale, prospecte, pagina de dicționar, definiții, instrucțiuni de utilizare a unui produs etc.

TRĂSĂTURI:

- ✓ Oferă explicații în legătură cu un fenomen, fapt etc.;
- ✓ Exprimarea este clară, tonul neutru;
- ✓ Lexicul aparține unui anumit domeniu;
- ✓ Este utilizat timpul prezent și formele pronominale de persoana a III-a.

TEXTUL ARGUMENTATIV

DEFINIȚIE: textul argumentativ este textul prin care se susține o părere, un punct de vedere în legătură cu un anumit subiect, o afirmație.

TRĂSĂTURI:

- ✓ Din punct de vedere structural, textul argumentativ conține: **ipoteza** (opinia ce urmează să fie demonstrată), **argumentele** prin care se susține opinia, ilustrate prin exemple, **concluzia**, care reia și întărește ipoteza;
- ✓ Prezența conectorilor/indicatorilor de argumentare, precum: *în opinia mea, consider că, părerea mea este că, sunt de părere că; în primul rând, în al doilea rând, un prim argument este; pentru că, deoarece, de aceea, în plus, prin opoziție cu, chiar dacă, în ciuda; în concluzie, prin urmare etc.*

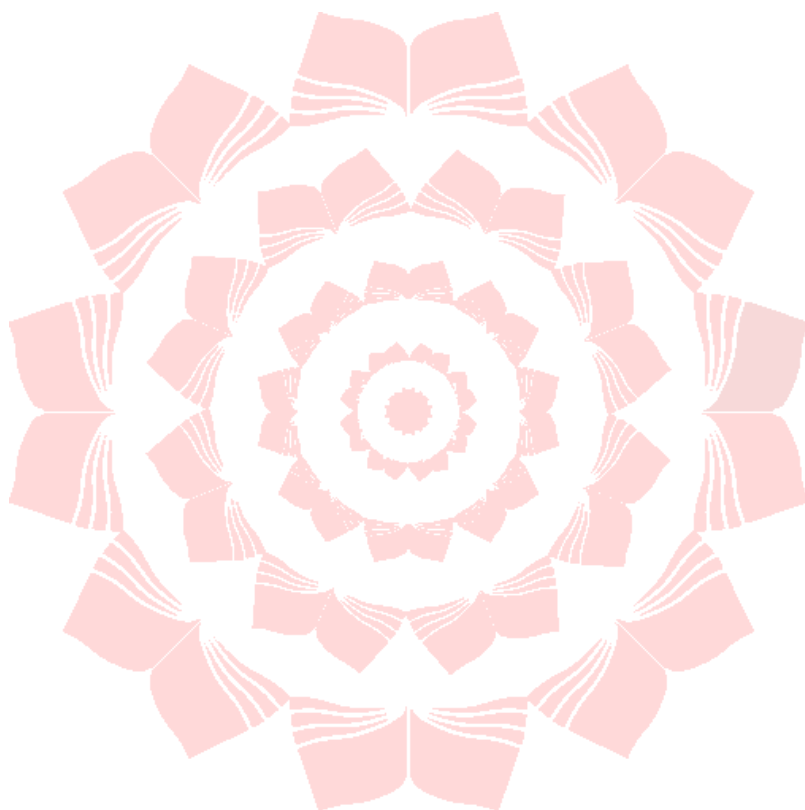
TEXTUL NONLITERAR

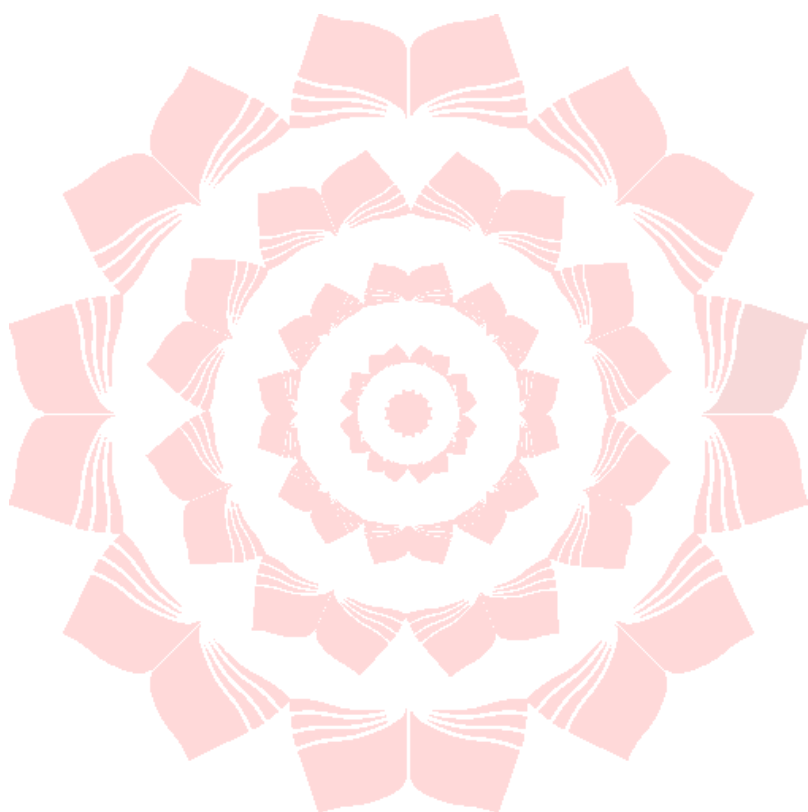
DEFINIȚIE: textul nonliterar este rezultatul observării realității și al transformării acesteia în informații, având scop informativ.

Exemple de texte nonliterare: texte de lege, ghiduri turistice, anunțul, afișul, reclama, prospecte, instrucțiuni de montare/utilizare a aparatelor, articolul de revistă, descrierea științifică etc.

TRĂSĂTURI:

- ✓ Se raportează la aspecte din realitate, adevărate, are caracter nonficțional;
- ✓ Are scop informativ, persuasiv;
- ✓ Este folosit aspectul corect, îngrijit al limbii;
- ✓ Cuvintele sunt folosite cu sens propriu/denotativ; Limbajul este obiectiv, clar, fără exprimări artistice și emoționale;
- ✓ Se caracterizează prin obiectivitate, claritate.

MODELE DE TEXTE/DE COMPUNERI

Scrie un text narativ, de cel puțin 150 de cuvinte, în care să prezinți o întâmplare petrecută în timpul unei expediții, inserând o structură descriptivă și una dialogată.

O întâmplare – compunere narativă

Aflați în criză de timp, tinerii merg la Petrăchescu să-i ceară barca „sfântă” pentru a porni în misterioasa lor expediție din Munții Metaliferi. Auziseră ei că acolo sunt ascunse niște comori de pe vremea dacilor.

Ajunși la Petrăchescu, constată cât de supărat este, căci nu reușise să vâneze nimic. După o scurtă conversație, Dan se hotărăște să-l întrebe:

– Domnule Petrăchescu, ne puteți împrumuta barca dumneavoastră pentru două săptămâni? Avem nevoie de ea în expediția pe care o organizăm.

– Cum puteți să-mi cereți un asemenea lucru? Barca și pușca nu le împrumut nimănui. Măine, chiar plec la vânătoare... poate iau și barca... nu se știe!

Dezamăgiți, tinerii pleacă de la Petrăchescu. „Nu vrei tu să ne dai barca, dar, lasă, că o rezolvăm noi...” zice Ursu în gândul lui.

În ziua următoare, Ursu și-a pus planul în aplicare. Alături de Dan și Lucia, au subtilizat barca lui Petrăchescu, pornind spre obiectivul lor. Vâslind cu toată forța, tinerii se îndreaptă spre locul comorii. De-o parte și de alta, pădurile de brazi le sunt adăpost pentru vântul ce mai bate câteodată cu tărie neobișnuită.

La un moment dat, Dan scapă vâsla și barca este împinsă către mal. Însăpăimântați, reușesc să iasă într-un loc sigur, prilej și pentru un scurt popas. Înfulecă repede ceea ce au în rucsac. Liniștea e întreruptă de niște împușcături. Dintr-odată, lângă ei apare Petrăchescu. Tinerii sunt îngroziți. Ochii lor mari vorbesc despre spaima ce-a pus stăpânire pe ei.

Dar...Petrăchescu, parcă, e alt om! Râde puternic de răsună pădurea.

– Credeați că n-o să vă descopăr? Și se urcă în barcă alături de cei patru, pornind spre comoara din Munții Metaliferi.

Tinerii sunt mulțumiți că au un vânător alături de ei.

Imaginează-ți că ai fost într-o excursie într-o zonă turistică din țara noastră.

Scrie un text narativ, de cel puțin 150 de cuvinte, în care să prezinți o întâmplare petrecută în timpul acestei excursii alături de prietenii tăi, inserând o structură explicativă și o structură descriptivă, de minimum 30 de cuvinte.

O întâmplare la munte – compunere narativă

În vara trecută am plecat pe Valea Izei, cu un grup de prieteni. Cum să ajungi în Maramureș și să nu faci o plimbare cu mocănița? Așa că într-o zi minunată cu soare generos, am urcat în trenulețul ce aleargă mocănește și este tras de locomotiva ce pufăie cărbunele negru.

În dreapta și în stânga noastră, munții încărcăți cu verdeață ne salutau prietenos, iar râul ce curgea la vale ne șoptea din câte adunase în toți acești ani. Plimbarea este un bun prilej de a ne împrieteni cu localnicii. Alături de noi era nea Petre, un bătrân cu mult haz, care ne-a povestit tot drumul despre câte în lună și în stele, pierzând, uneori, peisajele frumoase pe care le străbăteam.

Mocănița a ajuns la punctul final. Ni s-a spus că peste o oră ne vom întoarce tot din acel loc. Întregul grup de prieteni a plecat la pas pe malul râului, admirând peștii jucăuși, dar și ciupercile despre care învățasem la biologie. Timpul a trecut atât de repede încât, ajungând la locul de unde trebuia să luăm mocănița, am constatat că ea plecase. Fără noi!

Ne-am îngrijorat foarte tare și nu știam ce soluție să găsim. Eram în mijlocul munților, într-un loc unde de-abia zărești ici-colo câte-o casă. Ca prin minune, îl zărim pe nea Petre într-o căruță trasă de doi cai frumoși și bine făcuți. I-am făcut semn să oprească și am povestit ce ni s-a întâmplat. Norocul nostru a fost că el tocmai mergea să încarce niște lemne aproape de gara de unde pleacă mocănița zilnic.

Am fost salvați și ne-am bucurat de o nouă provocare, căci tot drumul a fost o încântare, fiindcă nea Petre ne-a fermecat cu harul său de povestitor.

Imaginează-ți că te afli la bibliotecă pentru a împrumuta o carte nou apărută.

Scrie un text narativ, de cel puțin 150 de cuvinte, în care să prezinți o întâmplare petrecută în bibliotecă, inserând o structură descriptivă, de minimum 30 de cuvinte și una dialogată, de cel puțin două replici.

Întâmplare la bibliotecă – compunere narativă

Mă aflu la biblioteca din cartier pentru a împrumuta o carte nou apărută. În timp ce aștept ca bibliotecara să-mi aducă volumul înscris pe fișă, o carte de pe raftul din fața mea cade așa...fără să o atingă nimeni. Cum sunt un copil ordonat, dau să ridic acea carte. Nici n-apuc să pun mâna pe ea și alta cade foarte aproape, apoi încă una mai încolo. Măi, să fie, zic! Nu-mi termin gândul că, din fiecare carte, evadează câte un personaj. În mare grabă, primul se laudă că povestea din care a coborât el e mult mai interesantă decât aceea pe care o aștept să mi-o aducă bibliotecara.

– Ba nu! Istorisirea mea e ceva ce n-ai mai auzit! zice al doilea personaj cu hotărâre.

– Hei, așteaptă! Dacă intri în lumea mea va fi extraordinar! Hai cu mine!

Mă simt aproape năucit și nu știu cui să răspund. Un gând salvator mă trăsnește:

– Știți ce? Eu sunt unul, voi sunteți trei. Mergeți la școala din apropiere și vă găsiți voi mulți adepți acolo.

În zilele următoare, pe holurile școlii, unde sunt elev și în clase e o liniște neobișnuită. Copiii țin în mâini niște cărți care seamănă cu acelea care au căzut de pe raft în fața mea.

La un moment dat, pe umăr simt o atingere și o voce caldă mă anunță că aceasta e cartea pe care am solicitat-o. Cred că îmi doresc prea mult să văd copiii citind!

Imaginează-ți că ai mers la un spectacol de magie la Sala Palatului.

Scrie un text narativ, de cel puțin 150 de cuvinte, în care să prezinți o întâmplare petrecută în timpul spectacolului, inserând o structură descriptivă și una dialogată, de cel puțin două replici.

Întâmplare în timpul unui spectacol – compunere narativă

Era o zi caldă de martie. Urma să merg pentru prima dată la un spectacol de magie, ce avea loc la Sala Palatului din București. Chiar dacă primăvara mă invita să ies cu rolele sau cu bicicleta în parc, eu stăteam în casă și așteptam nerăbdător ora de începere a spectacolului.

A sosit ora de începere a spectacolului și cu emoție am pășit în sala mare unde o mulțime de spectatori așteptau ridicarea cortinei. După un gong lung, cortina de catifea verde s-a ridicat și vestitul magician și-a făcut apariția pe scenă.